

ઉકેલપત્ર : સત્સંગ પરિચય - ૨

(સમય : બપોરે ૨ થી ૪.૧૫)

(રવિવાર, ૫ જુલાઈ, ૨૦૦૯)

(વિભાગ - ૧ કિશોર સત્સંગ પરિચય, નવમી આવૃત્તિ - એપ્રિલ, ૨૦૦૬)

પ્ર.૧ નીચે આપેલાં અવતરણો કોણ, કોને અને ક્યારે કહે છે તે લખો. (કુલ ગુણ : ૯)

નોંધ :- કોણ કહે છે ૧ ગુણ, કોને કહે છે ૧ ગુણ, ક્યારે કહે છે ૧ ગુણ.

૧. ⇒ ભાઈચંદભાઈ - મહારાજને (૪/૧૧)
⇒ સૂરત કથાવાર્તાના પ્રસંગમાં મહારાજે વાત કરી કે જેણે પોતાનું કલ્યાણ ઈચ્છવું હોય, તેણે ધર્મે સહિત જ ભક્તિ કરવી.
૨. ⇒ બે કાઠી સવાર - નાજા જોગિયાને (૮/૧૬)
⇒ નાજા જોગિયા એક વખત ગાડી હાંકતા હતા અને મહારાજ અંદર સૂતા હતા. તે વખતે જીવા ખાયરના બે કાઠી સવારોએ નાજા જોગિયાને પૂછ્યું.
૩. ⇒ સ્વરૂપાનંદ સ્વામી - શ્રીજીમહારાજને (૨૬/૮૨)
⇒ ગામડે ફરીને આવેલા સ્વરૂપાનંદ સ્વામીને શ્રીજીમહારાજે પૂછ્યું કે દેશમાં મનુષ્ય કેવા છે ? ત્યારે કહે છે.

પ્ર. ૨ નીચે આપેલાં વાક્યોનાં કારણો જણાવો. (બે થી ત્રણ લીટીમાં જ) (કુલ ગુણ : ૬)

૧. પ્રધાનપુત્રે રાજકુમારના ગળે છેકો માર્યો છતાં રાજકુમારે પ્રધાનપુત્રને કાંઈ પૂછ્યું નહિ. (૭/૧૫)
- જ. રાજકુમારને સાચો મિત્રભાવ અને અખૂટ વિશ્વાસ હતો કે મિત્ર મારું કાંઈ ખરાબ કરશે જ નહિ. માટે રાજકુમારે પ્રધાનપુત્રને કાંઈ પૂછ્યું નહિ.
૨. ગોરધનભાઈ શ્રીજીમહારાજને પેંડા જમાડવાને બદલે પોતે જમવા લાગ્યા. (૨૯/૯૧)
- જ. ગોરધનભાઈ અંતરમાં મહારાજને ધારીને જમ્યા છે. તેથી મહારાજ જમ્યા બરાબર છે. જેમ દુર્વાસા ઋષિ ભગવાનને સંભારીને ગોપીઓના સોળહજાર એકસોને આઠ થાળ જમી ગયા તો પણ ઉપવાસી કહેવાયા. તેમ શેઠ ત્રણેય અવસ્થામાં પોતાના આત્માને બ્રહ્મરૂપ માનીને અમારું અખંડ ભજન કરે છે અને સમદષ્ટિવાળા છે., તેમને સાકર ને મીઠું સમ થઈ ગયું છે.
૩. ભગવાનના ભક્તે કોઈ દિવસ કુસંગ ન કરવો. (૧૪/૪૧)
- જ. કુસંગ વિષે ચૈતન્ય મહાપ્રભુએ કહ્યું છે કે ગાયના સીંગની ટોચ પર સરસવનો દાણો જેટલો સમય સ્થિર રહે તેટલો જ સમય જો કોઈ કુસંગ કરે તો તેના જન્મોજન્મનાં એકકાં થયેલાં પુણ્યનો નાશ થઈ જાય છે. ગુણાતીતાનંદ સ્વામી પણ કહે છે કે પાપીનો વાયરો આવે તો સાઠ હજાર વરસનું પુણ્ય બળીને ભસ્મ થઈ જાય છે. અમૃત જેવું દૂધ હોય અને તેમાં સર્પની લાળ પડે તો તે ઝેર થઈ જાય છે તેમ મહારાજ કહે છે (કુસંગી મળે અને તેના વચનને વિષે શ્રદ્ધાવાન થાય તો વૈરાગ્ય, વિવેક સ્વધર્મ આદિ જે સર્વે ગુણ નાશ પામી જાય છે અને કામ ક્રોધ લોભ, મોહ વગેરે વિકાર આવે છે. માટે ભગવાનના ભક્ત હોય તેમણે કોઈ દિવસ કુસંગ ન કરવો જોઈએ.)

પ્ર.૩ “હિમરાજ શાહ” (૧૬/૪૪) - પ્રસંગ ઉપર પંદર લીટીમાં ટૂંકનોંધ લખો. (વર્ણનાત્મક) (કુલ ગુણ : ૫)

હિમરાજ શાહ સુંદરિયાણા ગામનાં મોઢ વણિક જ્ઞાતિના આગેવાન હતા. તેઓ વૈષ્ણવ સંપ્રદાયના ગોંસાઈજીના અનન્ય સેવક હતા. તેમને ત્રણ પુત્રો હતા. જેમાં સૌથી મોટા વનાશા સ્વામિનારાયણનાં સત્સંગી થયાં હતાં. તેથી જ્યારે તેઓ હિમરાજ શાહને સ્વામિનારાયણના મહિમાની વાતો કરે ત્યારે તેઓ કહેતા કે ‘સ્વામી તો એક વલ્લભ સ્વામી બીજા બધા તો દેવ તુલ્ય.’ તેઓ અનન્ય ભક્તની સાથે નિષ્ણાત વૈદ્ય પણ હતા. એક વખત ગોપાળાનંદ સ્વામી સુંદરિયાણા પધાર્યા. તે વખતે વનાશાએ તેમના પિતાશ્રીને ગોપાળાનંદ સ્વામીની તબિયત નરમ છે તેમ કહીને તેમને નાડી જોવા બોલાવ્યા. હિમરાજભાઈએ નાડી જોવા કાંડું પકડ્યું, પણ નાડી હાથમાં આવી નહીં. હાથ, પગ, કંઠ, સાથળ જ્યાં નાડી પકડવા જાય ત્યાં નાડી હાથમાં આવે નહીં. ત્યારે તેમણે મનોમન વિચાર કર્યો કે આ કોઈ સામાન્ય પુરુષ નથી. તેણે અષ્ટાંગ યોગ સિદ્ધ કર્યો હોય તેમ લાગે છે. તેથી વલ્લભ સ્વામી જેવા તો આ ગોપાળાનંદ સ્વામી છે. ત્યારે તેમના ગુરુ સ્વામિનારાયણ તો ભગવાન હોવા જ જોઈએ અને તેઓ ગોપાળાનંદ સ્વામી પાસે વર્તમાન ધરાવી સત્સંગી થયાં. સ્વામિનારાયણનાં સત્સંગી થવાથી તેમના સગાસંબંધી, ગોંસાઈજી, નાત, ગામ તરફથી ખૂબ જ સહન કરવું પડ્યું. અને તેમને નાત બહાર કાઢવા છતાં તેમણે ટેક છોડી નહીં. અને પોતાના દીકરાઓને પણ શીખ આપી કે ‘આ સંસાર તો નાશવંત છે. માટે ધીરજ રાખી અને બીજાથી ડર્યા વગર સત્સંગની ટેક તો દઢપણે રાખવી. શ્રીજી રીઝે એમ જ કરવું.’ એટલું કહી મહારાજનું સ્મરણ કરતાં અક્ષરધામમાં બિરાજી ગયા.

પ્ર.૪ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક (સંપૂર્ણ) વાક્યમાં જવાબ લખો. (કુલ ગુણ : ૫)

નોંધ :- અડધા સાચા જવાબનાં ગુણ આપવા નહીં.

૧. જેને દ્રવ્યાદિકનો લોભ, સ્ત્રીને વિષે બેઠા ઊઠ્યાની વાસના તથા રસને વિષે જીલ્વાની આસક્તિ છે તેને કોઈ દિવસ જીવતે કે મરીને પણ સુખ તો ક્યારેય થાય જ નહિ. (૧/૫)
૨. ગૃહસ્થનાં પંચવર્તમાન દારૂ, માંસ, ચોરી, વ્યાભિચાર તથા વટલવું-વટલાવવું નહિ છે. (૨૧/૬૭)
૩. 'રે શ્યામ તમે સાચું નાણું...' પદના રચયિતા મુક્તાનંદ સ્વામી છે. (૨૦/૬૬)
૪. આ દેહે કરીને વિષય સુખનો ત્યાગ કરીને અષ્ટ પ્રકારનું બ્રહ્મચર્ય અખંડ પાળી શ્રીજીમહારાજની સેવામાં રહેવાનો રાજબાઈએ નિશ્ચય કર્યો. (૧૮/૫૧)
૫. વિષ્ણુ, શિવ, ગણપતિ, પાર્વતી અને સૂર્ય એ પાંચ દેવોને પૂજ્યપણે માનવાની આજ્ઞા કરી છે. (૧/૧)

પ્ર.૫ વચનામૃત ગઢડા પ્રથમ પ્રકરણ - ૧૬ (૧૭/૪૮) નું નિરૂપણ લખો. "વિવેકનું" (કુલ ગુણ : ૫)

શ્રીજીમહારાજે ગ.પ્ર. ૧૬મા પોતાનો અવગુણ જુએ તે વિવેકી અને બીજાનો અવગુણ જુવે તે અવિવેકી છે એમ સમજાવ્યું છે. જેને સત્સંગમાં આગળ વધવું હોય તે તો પોતાના અવગુણ તપાસીને તેનો ત્યાગ કરી દે. કેટલાક પોતાના દોષ ઓળખે ખરા પણ ટાળવાનો પ્રયત્ન ન કરે. પણ અવગુણ ટાળવાનો પ્રયત્ન તે વિવેક છે. પોતાનો ગુણ જોવાથી દેહાભિમાન દંઢ થતું જાય છે. પરમેશ્વર અને સંતમાં અવગુણ છે જ નહિ પણ પોતાની દૃષ્ટિ દોષિત છે તેથી અવગુણ ભાસે છે. વિવેકી ભક્તને તો પોતાના ઈષ્ટદેવ એવા જે ભગવાન અને સંત તેમાં કોઈ દોષ દેખાતો જ નથી.

આ ઉપરાંત પરમેશ્વર તથા સંત જે જે વચન કહે તેને પરમ સત્ય કરીને જ માને. લૌકિક કાર્યોમાં પણ આપણે અનુભવી પુરુષોમાં વિશ્વાસ રાખીએ છીએ તો આ લોકનું કામ સરળ થઈ જાય છે. મોક્ષના માર્ગમાં આપણને ભગવાન અને સંતની પ્રાપ્તિ થઈ છે તો બીજો કોઈ સ્વાર્થ સાધવો નથી. પણ કેવળ આપણા જીવના રૂડા સારુ આપણને ઉપદેશ દે છે, દોષ બતાવે છે. તેઓ આપણને સવળે રસ્તે જ ચઢાવશે એવો દંઢ વિશ્વાસ રાખીને સત્સંગ કરવાથી અવિવેક ટળી જાય છે.

સત્પુરુષની આજ્ઞા 'આ દેહ તે તારું સ્વરૂપ નથી. કારણ દેહ ઈન્દ્રિયો આદિક નાશવંત છે. તારો જે આત્મા તે જ તારું સાચું સ્વરૂપ છે.' તે માનીને વિવેકી ભક્ત મનની ઈચ્છાઓ પ્રમાણે તણાઈ જતો નથી પણ આત્મારૂપે વર્તે છે. પણ પોતાને બંધન થાય તેવા જગતના પંચવિષયના પદાર્થોમાં લોભાતો નથી. કુસંગને ઓળખીને દૂર રહે છે. વિઘ્નરૂપ વિચારોનો ત્યાગ કરી મોક્ષમાર્ગમાં ઉપયોગી એવા સવળા વિચારોને જ ગ્રહણ કરે છે, ત્યારે સાચો વિવેક આવે છે.

પ્ર.૬ નીચે આપેલાં કીર્તન / અષ્ટક / શ્લોક વગેરે માંગ્યા મુજબ પૂર્ણ કરો. (કુલ ગુણ : ૮)

નોંધ :- કીર્તન/અષ્ટક/શ્લોક અડધા સાચા હોય તો એક (૧) ગુણ આપવો.

૧. જરકસીઓ જામો હરિ પહેરી, માથે બાંધી પાઘ સોનેરી, ગૂંઢો રેંટો ઓઢી મન લલયાવતા રે... રૂડા.
હૈરે હાર ગુલાબી ફોરે, ચિત્ત મારું રોકી રાખ્યું તોરે, ગજરા કાજુ બાજુ મન મારે ભાવતા રે..... રૂડા. (૨૪/૭૫)
૨. રે મૂરખ લોક મરે ભટકી, જૂઠા સંગે હારે શિર પટકી, તેથી મારી મનવૃત્તિ અટકી..... રે.
રે અખંડ અલૌકિક સુખ સારું, રે જોઈ જોઈ મન મોહું મારું, ધરા ધન તમ ઉપર વારું .... રે (૨૦/૬૬)
૩. અન્યક્ષેત્રે કૃતં પાપં તીર્થક્ષેત્રે વિનશ્યતિ ।
તીર્થક્ષેત્રે કૃતં પાપં વજ્રલેપો ભવિષ્યતિ ॥ (૨૮/૮૭)
૪. ગુજરાતી ભાષાતંત્ર : અને વિદ્યાદિક ગુણવાળા જે પુરુષ તેમના ગુણવાનપણાનું એ જ પરમ ફળ જાણવું; ક્યું તો જે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનને વિષે ભક્તિ કરવી અને સત્સંગ કરવો અને એમ ભક્તિ અને સત્સંગ એ બે વિના તો વિદ્વાન હોય તે પણ અધોગતિને પામે છે. (૨૮/૮૮)

(વિભાગ - ૨ : પ્રાગજી ભક્ત, દસમી આવૃત્તિ - ડીસેમ્બર, ૨૦૦૮)

પ્ર.૭ નીચે આપેલાં અવતરણો કોણ, કોને અને ક્યારે કહે છે તે લખો. (કુલ ગુણ : ૮)

નોંધ :- કોણ કહે છે ૧ ગુણ, કોને કહે છે ૧ ગુણ, ક્યારે કહે છે ૧ ગુણ.

૧. ⇨ ગોપાળાનંદ સ્વામી - પ્રાગજી ભક્તને (૨/૫)
⇨ અતિશય પ્રેમ ઉભરાઈ જતાં એકવાર ગોપાળાનંદ સ્વામીએ પ્રાગજી ભક્તને કહ્યું હતું.
૨. ⇨ મનજી ઠક્કર તથા નથુ પટેલ - સ્વામીને (૮/૧૭)
⇨ સાધુના કસબની વાત સ્વામીશ્રીએ સભામાં કરી ત્યારે સભા સ્વામીની અમૃતવાણીના પ્રવાહમાં લીન થઈ ગઈ હતી ત્યારે.
૩. ⇨ શ્રીજીમહારાજ - યજ્ઞપુરુષદાસજીને (૨૮/૫૭)
⇨ ભગતજીના ધામગમન અને અગ્નિસંસ્કારના સમાચારથી યજ્ઞપુરુષદાસજી દુઃખી અને ઉદાસ થઈ ગયા. સ્નાન કરવા જતાં એકાએક પડી ગયા ત્યારે મહારાજે દર્શન દઈને કહ્યું.

પ્ર.૮ નીચે આપેલાં વાક્યોનાં કારણો જણાવો. (બે થી ત્રણ લીટીમાં જ) (કુલ ગુણ : ૬)

૧. ઊનામાં ગુણાતીતાનંદ સ્વામીને ઠપકો આપવાની વાત મનમાં જ રહી ગઈ. (૧૪/૨૭)
૨. કેટલાક સંતો અને આચાર્ય ભગવતપ્રસાદ મહારાજે સ્વામીને ઠપકો દેવાનો નિશ્ચય કર્યો. સ્વામીને ઊના તેડાવ્યા. ત્યાં જતા હતા અને રસ્તામાં જ સમાચાર મળ્યા કે 'ધોલેરામાં કૃષ્ણપ્રસાદજી મહારાજ ધામમાં ગયા એટલે આચાર્ય મહારાજ અને સંતો વરતાલ પાછા ગયા છે.' આમ સ્વામીને ઊનામાં બોલાવી ઠપકો દેવાનો ઠરાવ સૌના મનમાં જ રહી ગયો.
૨. ગુણાતીતાનંદ સ્વામી ચંદની જોઈ રોઈ પડ્યા. (૧૬/૩૦)

૪. જૂનાગઢમાં ભીમ એકાદશીના સમૈયા પર ભગતજીએ સીવેલી ચંદની ચોકમાં બાંધેલી હતી. તે જોઈ ભગતજીને સંભારી સ્વામીશ્રી બોલ્યા એણે કેનો બાપ માર્યો હશે કે એને સત્સંગ બહાર કર્યો ? એને વિમુખ કરનારા જ વિમુખ છે.
૩. ગુણાતીતાનંદ સ્વામીએ કહ્યું : “આ તો પાતાળે પાયા નાંખ્યા છે, પાછું ખેંચાય તેમ નથી.” (૧૧/૨૨, ૨૩)
૪. કેટલાક સત્સંગી દરબારોએ સ્વામીને કહ્યું તમે કોઈ બ્રાહ્મણ, સાધુ, વિદ્વાનને ઐશ્વર્ય ન આપ્યું ને આ દરજીને આપી દીધું. આવું કેમ કર્યું ? સ્વામી કહે મારે તો ઘણું નહોતું આપવું પણ એણે મને સેવા-ભક્તિથી બાંધી દીધો એટલે હાથછૂટી બલા જેવું થઈ ગયું છે ત્યારે દરબારોએ કહ્યું હવે પાછું ખેંચી લો ત્યારે સ્વામી કહે છે.

પ્ર.૯ “જૂનાગઢમાં અપૂર્વ સન્માન” (૨૭/૫૦) - પ્રસંગ ઉપર પંદર લીટીમાં ટૂંકનોંધ લખો. (વર્ણનાત્મક) (કુલ ગુણ : ૫)

ભગતજી મહારાજ સત્સંગમાંથી વિમુખ થયા બાદ અનેક ઉપાધિ આવી. અને આચાર્ય મહારાજની આજ્ઞા વગર જૂનાગઢ જવાય નહિ. આથી યજ્ઞપુરુષદાસજીએ વિચાર કર્યો કે ‘જ્યાં ભગતજીનું અપમાન થયું હતું. ત્યાં જ તેમનું ભવ્ય સન્માન થવું જોઈએ.’ એટલે તેમણે આચાર્ય મહારાજને પત્ર લખીને જણાવ્યું કે સં. ૧૯૫૩માં જૂનાગઢમાં જન્માષ્ટમીના સમૈયામાં ભગતજી મહારાજને પધરાવવા છે. ભગતજી મહારાજ જૂનાગઢ પધાર્યા ત્યારે તેમનું આચાર્ય મહારાજની સાથે જ વાજતે ગાજતે સામૈયું થયું. આચાર્ય મહારાજની જેમ જ ભગતજી તથા સાથેના હરિભક્તોને એક સુશોભિત ગાડીમાં પધરાવ્યા હતા. મંદિરમાં પણ ઉતારાની ઉત્તમ સગવડ કરી હતી. આ યોજનામાં તેમને જીભાઈનો પણ સહકાર હતો. જૂનાગઢમાં તેમણે હરિભક્તોને કથાવાર્તાનો ખૂબ જ લાભ આપ્યો અને દરેકનાં અંતર ટાઢા કરી નાંખ્યા. આ રીતે જૂનાગઢના આ સમૈયામાં પધારી ભગતજીએ યજ્ઞપુરુષદાસજીના બધા મનોરથ પૂરા કર્યા.

પ્ર.૧૦ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક (સંપૂર્ણ) વાક્યમાં જવાબ લખો. (કુલ ગુણ : ૫)

નોંધ :- અડધા સાચા જવાબનાં ગુણ આપવા નહીં.

૧. ગુણાતીતાનંદ સ્વામીએ પ્રાગજી ભક્તને વાઘાખાચરની સેવામાં મૂક્યા. (૧૨/૨૩)
૨. પ્રાગજી ભક્ત સ્વામીને રાજી કરવા મંદિરમાં વાળંદ, દરજી, કડિયા, સુથાર, લુહાર અને વેરણિયાની ક્રિયા કરતા. (૭/૧૩)
૩. ‘આ તો મારો કોડિલો લાલ છે’ કહીને યજ્ઞપુરુષદાસ પ્રત્યે પક્ષપાત દાખવતા. (૧૮/૩૪)
૪. ભગતજીએ પોતાના હરિભક્તોના સુખને માટે અદાર હજાર માળા ફેરવી હતી. (૨૫/૪૭)
૫. જેમ તલવાર ને મ્યાન નોખાં ખખડે તેમ દેહ અને આત્મા નોખાં જણાય ત્યારે ખરું જ્ઞાન થયું કહેવાય. (૨૬/૫૦)

પ્ર.૧૧ આપેલા વિકલ્પોમાંથી ફક્ત સાચા વિકલ્પોની આગળ આપેલા ચોરસ ખાનામાં ખરાની (✓) નિશાની કરો. (કુલ ગુણ : ૬)

નોંધ : એક કે એકથી વધારે વિકલ્પ સાચા હોઈ શકે. તમામ સાચા વિકલ્પ આગળ જ ખરાની નિશાની કરી હશે તો જ પૂર્ણ ગુણ મળશે, અન્યથા એક પણ ગુણ નહીં મળે.

૧. ૩, ૪ (૧૨/૨૪)
૨. ૧, ૩, (૫/૮)
૩. ૪ (૨૪/૪૬)

પ્ર.૧૨ નીચે આપેલાં ખોટાં વાક્યોને મથાળાના સંદર્ભમાં સાચાં લખો. (કુલ ગુણ : ૬)

નોંધ :- સંપૂર્ણ સાચું વાક્ય લખ્યું હશે તો જ ગુણ પ્રાપ્ત થશે. અન્યથા એક પણ ગુણ નહીં મળે.

૧. જૂનાગઢમાં ગુણાતીતાનંદ સ્વામી પાસે : ગોપાળાનંદ સ્વામીનો વિરહ અસહ્ય લાગવાથી પ્રાગજી ભક્તને અશાંતિ રહેવા લાગી ત્યારે સિદ્ધાનંદ સ્વામી તેમને જૂનાગઢમાં ગુણાતીતાનંદ સ્વામી પાસે લાવ્યા ત્યારે સ્વામીએ કહ્યું આ વનનું મૃગલું ક્યાંથી આવ્યું ? (૩/૬)
૨. વાંસદાના દીવાનને સત્સંગ : યજ્ઞપુરુષદાસજીના સમાગમથી વાંસદાના દીવાન વીરસદના અમીન ઝવેરભાઈ નાથાભાઈને ભગતજીનાં દર્શન સમાગમની ઈચ્છાથી વરતાલના આચાર્ય મહારાજ અને કોઠારી ઉપર એમણે બે-ત્રણ પત્રો લખ્યા. (૨૩/૪૨)
૩. સાક્ષાત્કાર : પ્રાગજી ભક્તે સાડા ત્રણ વર્ષ સુધી નિર્દોષભાવથી સેવા કરી. તેથી ગુણાતીતાનંદ સ્વામીએ તેમને એકાંતમાં ધ્યાનમાં બેસાર્યા. દસમા દિવસની રાત્રે તેમને શ્રીજીમહારાજનાં દર્શન થયાં. (૧૦/૧૮)
૪. જૂનાગઢમાં અપૂર્વ સન્માન : જૂનાગઢના નાગર હરિભક્ત ડા. ઉમિયાશંકરે પોતાના ગુરુ બાળમુકુંદદાસજીને પૂછ્યું, આ પ્રાગજી ભગત જેવા દરજી ઢોલિયા ઉપર બેસે અને સંતો એમને દંડવત્ કરે ? (૨૭/૫૦)
૫. સત્સંગમાં સ્વીકૃતિ : વરતાલમાં ગોરધનભાઈ કોઠારીના ભત્રીજા ગિરધરભાઈએ બ્રહ્મસ્થિતિ સિદ્ધ કરવાના હેતુથી હરિકૃષ્ણ મહારાજની મૂર્તિ આગળ એક પગે ઊભા રહીને માળા ફેરવવી શરૂ કરી. (૧૭/૩૧)
૬. અંતિમ લીલા : સંવત ૧૯૫૪ના કાર્તિક સુદ ૧૩ના સવારથી પ્રાગજી ભક્તની સ્થિતિ ગંભીર બની અને તેઓ બોલવા લાગ્યા મને વરતાલ લ્યો. (૨૮/૫૫)

